

**Mula mga ‘International Exposition’ tungong
‘Manila Carnival’ Pagtatanghal ng Filipino
bilang ‘Tribal People’ at ‘Beauty Queen’
sa mga Eksposisyong Industriyal at Komersiyal
(From ‘International Expositions’ to
‘Manila Carnival’ Presenting the Filipino
as ‘Tribal People’ and ‘Beauty Queen’
In Industrial and Commercial Expositions)**

Raul Casantusan Navarro

University of the Philippines Diliman

ABSTRACT

Written as a contribution to the Bagong Kasaysayan (BAKAS) movement that currently traces the Philippine political and cultural transformations that happened between the years 1890 and 1913 (recognized as a crucial period in the development of national consciousness of the Filipino), this paper re-reads colonial discourses that were attempts at speaking for the natives, images that were constituted to showcase the Filipino, and colonizer and colonized accounts that were testament to the said experience.

Today, colonial narratives make up the historical archives that scholars refer back to make sense of the past and of the Filipino’s experience. All through the 1870s to the 1930s, trade fairs were intended to create an impression, a world, and an exotic image that was and is servile to colonial ends. Though intended to highlight technological advances of the time, the Filipino was introduced in a re-staged, re-created approximation of his person (i.e., “half-demon,” heathen, etc.) in quasi situ. Lifted out of context, he was read as an “Other”— and therefore inferior.

In line with the Pantayong Pananaw resolve, the paper is written in Filipino as a way of enriching, re-writing, and reclaiming the Filipino’s sense of history and identity.

Keywords: Exposition, Manila Carnival, tribu, colonization, diskurso (discourse)

KONTEKSTO NG SALIKSIK

Kakaiba ang aking karanasan ukol sa pagsusulat ng kasalukuyang saliksik: una, dahil ito ay kahilingan ng historyador na si Zeus A. Salazar; ikalawa, may titulo na ito bago pa man isulat; at ikatlo, ito ay may kaugnayan sa mas malawak na pag-aaral sa iba't ibang larang ng kasaysayan na isinusulong ng grupong BAKAS o Bagong Kasaysayan. Tinatawag ng grupong BAKAS na Panahon ng Transisyon at Krisis ng Lipunan at Kalinangan ng Kapilipinuhan: Huling Baytang ng "Pagkabuo ng Bayan" ang pagitan ng mga taong 1890 hanggang 1913. Ang paksa ng saliksik ay sakop ng simula at dulong hangganan ng pagpapanahong binanggit. Mahalagang masilip dahil nag-ambag ito ng isa pang antas ng kolonyal na naratibo sa pagbuo ng pagkataong Filipino, ekspresyon (panlabas) at nilolooob (kamalayan) nito.

Ang mga eksposisyon ay lunan ng pagkokompara ng mga sibilisadong bansa. Kaagapay ng pagkokomparang binanggit ang pagpapakilala sa mga kolonya, katutubo, at produkto nito. Tinitingnan sa saliksik ang pagbabagong-kamalayan ng Filipino sa ilalim ng akulturasyong Iberia at Hilagang Amerika sa pamamagitan ng pag-aaral sa mga eksposisyong pandaigdig kung saan ito itinampok. Susuriin ang masalimuot na konteksto ng sinakop bilang palabas at mga kritisismo ukol dito.

Hindi na lingid sa kaalaman ng marami na ang malaking bahagi ng limbag na kasaysayan ng Filipino ay kasaysayan ng mananakop nang sila ay nasa kapuluan. Sa kasalukuyang panahon, ilang dekada pa lamang nasisimulan ang pagtatangkang agawin ang kasaysayang ito mula sa binuong kolonyal na naratibo at ilahad kapalit nito ang kasaysayan ng Filipino sa sariling bansa. Sa kasalukuyang saliksik ay muling bibigyang-tinig ang Filipino sa pagsang-ayon at/o pagtaliwas nito sa mga pangyayari sa loob ng "huling baytang ng pagkabuo ng bayan," bukod pa sa paglalatag ng naratibo ng krisis at pagbabago sa lipunang Filipino sa loob ng panahong binanggit.

ESTRUKTURA

Dahil sadya ang pagpapakilala sa mga sinakop na kolonya, bilang pagkokompara sa mataas na antas ng sibilisasyon ng Kanluran, ang kaibahan ng sinakop ang waring itinampok. Mulang mga eksposisyong panlabas, sa Philadelphia, Madrid, Barcelona, at Paris, susuriin din ang Manila Carnival na siyang lokal na bersiyon ng mga pandaigdigang aktibidad.

Isa sa pinakabukod-tanging bahagi ng Manila Carnival ay ang paghirang ng Carnival Queen. Mahalaga ito dahil hindi lamang lokal ang sakop ng pagdiriwang. Nakatitig

ang buong mundo, partikular ang Estados Unidos, sa pagbuo ng pamantayang Filipino sa pagtantiya ng kagandahan at kahusayan, o mga katangian ng hihirangin bilang “reyna” ng mga Filipino. Sa kaso ng 1908 Oriental Queen, nararapat na pumantay ito sa kasabay na hinirang na Occidental Queen sa parehong palabas. Titingnan din sa saliksik ang politika ng espasyo sa pagpili ng unang Carnival Queen.

EKSPOSISYON

He who is subjected to a field of visibility, and who knows it,
assumes responsibility for the constraints of power;
he makes them play spontaneously upon himself;
he inscribes in himself the power relation
in which he simultaneously plays both roles;
he becomes the principle of his own subjection. (Foucault 109)

Palabas, imahen, impresyon—maiuugnay ang mga salitang ito sa kolonyal na karanasan ng Filipino, partikular sa pagpapalabas nito sa daigdig ng eksposisyong sa bandang hangganan ng pamahalaang kolonyal ng Espanya at pagsisimula ng Insular na Gobyerno ng Estados Unidos sa Pilipinas.

Ang naratibo ng eksposisyong, para sa katutubo, ay nakasalalay sa katotohanan ng panahon. Kung gayon, wala sa kamay ng katutubong Filipino ang paghabi ng talá at kaisipan ukol dito—isa lamang itong palabas (sa kabila ng mga protesta ng mga ilustrado). Binuo rito ang diskursong ayon sa disenyo at damá ng mga mananakop. Di na kalabisang sabihin na ang kolonya ay walang sariling tinig, at kung mayroon man, natatabunan ito ng higit na nakapangyayaring mga puwersa at elemento ng kolonyalismo.

Inilunsad ang unang pandaigdigang eksposisyong sa London noong 1851. Ang pakay nito, ayon sa Society of Arts ng siyudad, ay

...ipakilala at ikalat ang Kristiyanismo, sibilisasyon at negosyo sa mga taong nananatili sa kamangmangan at pagsamba sa diyos-diyusan—[at] kung pag-uusapan ang bilang nito, mahigit kalahati ng sangkatauhan. (Corbey 399)

Maaaring basahin na kahit sa simula pa lamang noong 1851 na kolonyal ang mas mabigat na tuon ng eksposisyong—“pagkalat ng Kristiyanismo, sibilisasyon, at negosyo sa mga taong nanatiling mangmang at sumasamba sa diyos-diyusan...” Hindi na ito

maaaring pagtakpan pa sa kabila ng mga pahayag na ang mas malaking bahagi ng mga eksposisyong pang-industriya at pangnegosyong tulak. Saan pa ba naman kikita ang mga mananakop kundi sa pagpapalawig ng kontrol sa mga sarado pang merkado sa labas ng kanluraning impluwensiya—mga bansa sa hangganan ng batid na heograpiyang Kanluran. Kung gayon, sa simula pa lamang ay tahasang kolonyal na ang proyektong pandaigdig na mga eksposisyong.

Sa Eksposisyong Paris, noong 1867, nagsimulang maging parte ng palabas ang mga katutubong grupo.¹ At sa bandang dekada 1870s, karaniwan na ito sa mga eksposisyong.

Ang antas at uri ng pamumuhay ng mga katutubo (di lamang ng Filipino) ay ginawang sukatan ng pag-unlad na nakamit na ng mga bansang “sibilisado”. Ayon nga kay Charles Rau, naghandang etnolohikong palabas sa Eksposisyong Philadelphia noong 1876,

Ang sukdulang kababaan ng malayo nating ninuno ay di dapat maging sanhi ng kahihyan; kabaligtaran nito ang nararapat, sapagkat kailangan tayong magbunyi sa antas ng ating sibilisasyon, at kilalanin ang dakilang katotohanan na progreso ang batas na gumagabay sa pag-unlad ng sangkatauhan. (Nasa Rydell 24)

Higit pa sa pagmamarka ng panahon at antas ng kaunlaran, mas naging isyu ang mababang pagtingin sa mga katutubo. Ang usapin ng pag-unlad bilang pananaw, gabay, at makinarya ng pagkakamit ng mataas na antas ng sibilisasyon ay tila nauwi sa walang kabuluhang naratibo lamang. Matingkad ang isyung panlahi sa mga eksposisyong ito, lalo na sa mga lahing ikinahon sa mis-representasyon dahil sa angking kolonyal na tulak ng gawain.

EKSPOSISYONG MADRID (1887), BARCELONA (1888), AT PARIS (1889)

Maaaring isang maliit na bahagi lamang ng palabas sa 1887 Eksposisyong Madrid ang mga katutubo mula sa Pilipinas, ngunit ito ang pumukaw ng pansin, puna, at alalahanin ng mga propagandista na naglayong itaas ang imahen ng Filipino sa daigdig, partikular sa Espanya. Naging politikal ang tuon ng katutubong palabas sa halip na etnolohiko o pang-agham-pantao.

Insulto ang ipagdiin ang mababang antas ng teknolohiya at uri ng pamumuhay ng Igorot sa Eksposisyong Madrid para sa ilustradong Filipino. Naging malaking alalahanin ito para sa pagkilalang ipinaglalaman nila sa Espanya. Bukod dito, ang

kalagayan ng mga dinalang katutubo ay di maihihiwalay sa suliraning ito. Nang mabalitaan ni Jose Rizal ang pagkamatay ng isa at pagkakasakit ng ilang katutubong dinala sa binanggit na Eksposisyon ay sumulat siya kay Ferdinand Blumentritt upang ibuhos ang sama ng loob. Ayon sa kaniya,

Ang aking kaawa-awang kababayan ay ipinalalabas ngayon sa Madrid kasama ng mga hayop at pananim.

Kamatatay lamang ng isang babae dahil sa pulmonya... at ang diyaryong *El Resumen* ay nanuya pa ukol dito. Maging ang *La Correspondencia* ay nagbigay ng opinyon na ang mga katutubo ay nasa mahusay na kalusugan, at sa kasalukuyan ay mayroon lamang daw dalawa o tatlong katutubo na nagkaroon ng sipon at brongkitis. Hindi na ako magkokomento ukol dito.

Mas nanaisin kong lahat sila ay magkasakit at mamatay upang di na mahirapan.

Dapat kalimutan ng Pilipinas na ang mga anak niya ay tinrato ng ganito— ipinalabas at tinuya.²

Gayumpaman, iba ang opisyal na pagtimbang sa Eksposisyong Madrid ukol sa Pilipinas. Nagtagumpay ang Espanya sa pagdadala ng sibilisasyon sa kapuluan ayon sa katalogo ng Eksposisyon. Binanggit dito,

Hindi maaaring sisihin ang Espanya na di nito dinala sa kapuluan ang mga elemento ng pag-unlad sa kaisipan na siyang kahingian sa pagpapatupad ng misyong pansibilisasyon, at ang epekto ng kapaki-pakinabang na gawa na pinatotohanan ng palabas ng mga produkto mula sa Pilipinas. (*Catalogo de la Exposicion* 573)

Sa pananaw ng mga ilustrado, negatibo ang epekto ng impresyong dulot ng pagdadala ng mga Igorot sa Eksposiyong Madrid. Bukod sa pagkamatay at pagkakasakit na binanggit ni Rizal, tumatak sa imahinasyong Madrileño at Kastila ang mababang uri ng imahen na ipinalabas ukol sa Igorot. Sabi nga ni Taga-Ilog (Juan Luna), sa artikulong inilimbag niya sa *La Solidaridad* noong 23 Oktubre 1889, ang reaksiyon ng maraming Kastila kapag nakakakita ng Filipino ay, “Hesus! Nakatatakot! Intsik. Igorot! (Para sa mga taong iyon, ang Intsik, Igorot, at Filipino ay iisa).”³ Dagdag pa niya, “at kahit saan man, sa teatro, parke, pagtitipon, susulyapan ako, may nakatutuyang ngiti, pilyo, at parang tangang titig.” (*La Solidaridad* 447) Naging paksa rin ang Igorot sa dulang *de Madrid a Paris...* at sinabi niyang, “ang katatawanan ay nagmumula sa Pilipinas.” At

pakutya nitong idinagdag na, “[h]indi naman pala nasayang ang libreng palabas ng Igorot sa Eksposisyon.” (*La Solidaridad* 447) Naging sensitibo sina Luna at Rizal, sampu ng iba pang mga ilustrado na nasa Espanya, sa negatibong epekto ng di patas na pagkokompara sa antas ng sibilisasyon ng mga katutubong kababayan laban sa kultural, teknolohikal, at panlipunang tagumpay ng Kanluran.

Noong ika-25 ng Pebrero 1889, pinuna rin ni Graciano Lopez Jaena sa isang talumpati sa Ateneo Barcelona ang mapanirang pagpapakilala sa Pilipinas sa binanggit na Eksposisyon. Sa simula ng talumpati ay pinuri ang likas na yaman ng kapuluan. Binanggit din niya bilang pagkokompara ang mas naunang Eksposisyong Philadelphia na idinaos noong 1876, kung saan ipinakilala rin ang produkto ng Pilipinas sa pandaigdigang eksposisyon.

Sa parehong talumpati ay sinipi ni Jaena ang report ng dating pangalawang tagapamuno ng pananalapi ng kapuluan na si Gimeno Agius, na pinaikli nito sa pangungusap na, “ang nakamamanghang kapuluan ng Espanya na nakakalat sa Silangan ay parang pumpon ng bulaklak sa marangal na kamay, na idinikit ng mapagpalang kalikasan malapit sa puso ng Inang Espanya.” Ngunit sa parehong linya ay sinabi nito na “ang sentimyento ay di nangangahulugang alaala,” at idinagdag na, “kinalimutan ng gobyernong Kastila ang mainam na kapuluan.”⁴ Sa pagpapatuloy, sinabi niya na, “nakagugulat na ang kapuluan—napakaganda, kahanga-hanga sa kaniyang yaman, hitik at sapat upang magbigay ng kaligayahan at dangal kanino mang bansa, estado, o kaharian ay makalilimutan ng Espanya sa loob ng mahabang panahon...”⁵ Malinaw ang punto ni Jaena, sa pamamagitan ni Agius, na pinabayaan ng Espanya ang kapuluan sa kabila ng likas na yaman na maaari sanang ginamit sa pagpapaunlad nito.

Ukol naman sa Eksposisyong Barcelona ng sumunod na taong 1888, sa kabila ng kawalan ng katutubo (o Filipino) bilang palabas, ang mga tampok na produkto naman ng Pilipinas ang binigyang-puna ni Jaena—katulad ng lilok, at mababang uri ng mga produkto na tinipon ng mga kakutsaba ng mga fraile sa Pilipinas na inuna pa ang komisyon sa halip na pag-aabala sa mataas na kalidad ng mga palabas mula sa kapuluan at mga produktong inilipat mula sa nakaraang Eksposisyong Madrid. Ayon nga sa kaniya,

Ang mga ipinadala sa Eksposisyon ay hindi pinakamaiinam o pinakamahuhusay. Dahil dumaaan sa mga lokal na komisyonang pinamumunuan ng mga fraile na mas maraming alam ukol sa pagmimisa at pangongolekta ng suweldo kaysa mga habi at sombrero, at marahil dahil sa pansariling motibo, ang pinakamahihinang klase ang ipinadala—ang pinakapangit mula sa Bulacan, Iloilo, Batangas, Tayabas, at iba pang probinsiya.⁶

Bukod dito, banggit niya,

Ang gitnang pasilyo kung saan nakalagak ang eksibit ng Pilipinas ay madilim at tahimik, animo'y libingan, bilang matatas nitong protesta sa kawalang-halagang parte nito sa Eksposisyon. Pagkabigo, sa madaling sabi, sa desisyon ng Ministro ng mga Kolonya at mga tagapayong fraile na nagdikta kung ano ang nararapat na magpakilala sa kapuluan sa nakaraang taong Eksposisyon.⁷

Kahihiyan para sa mga ilustrado ang ginawang pagpapalabas sa mga produktong Filipino na hindi pinagtuunan ng maingat na pagpili. Hindi rin idinaan sa kritikal na pamamaraan ang pagtantiya sa kalidad ng mga produktong binanggit. Ang naratibo ng palabas ay sang-ayon sa imahinasyon ng mga fraileng may sakop at bumuo ng kalipunan ng mga produktong ipinalabas. Dahil nais panatilihin ang impluwensiya sa mga katutubo, ipinalabas nitong hindi pa handa ang sakop sa pagsasarili. Kompara sa mahuhusay na produkto ng ibang mauunlad na bansa sa Eksposisyon, ipinamukha na dapat pang gabayan ang katutubo upang makamit ang mataas na antas ng kakayahang teknikal (kung hindi man sa aspektong asal at ugali sa mata ng fraile).

Ang 1889 Eksposisyon naman na ginanap sa Paris (6 Mayo–31 Oktubre 1889) ay inendorso pa mismo ni Jose Rizal sa kaniyang mga kababayan at ilang matalik na kaibigan. Binanggit nito sa isang liham kay Mariano Ponce, may petsang 30 Abril 1889, na sina Plaridel (Marcelo H. Del Pilar), Galicano (Apacible), Graciano (Lopez Jaena), at maging si Ferdinand Blumentritt ay darating upang saksihan ang Eksposisyon. (*Rizal's Correspondence* 326)

“Maliit, nasa isang sulok, at di gaanong pansinin ang produkto ng Pilipinas”—ito ang paglalarawan ni Taga-Ilog sa partisipasyon ng kapuluan sa Eksposisyong Paris. Dagdag pa niya, “nakapaloob ito sa espasyong may sukat lamang na labindalawang metro-kuwadrado.”⁸

Narito ang ilang banggit na produkto o organisasyon mula sa kapuluan na itinanghal sa Eksposisyong Paris:⁹

Chamber of Commerce
Transatlantic Company
Muñoz and Company
Ramirez
147 uri ng bigas ni G. Garcia

mga uri ng kahoy mula sa Aklatan ng Museo ng mga Kolonya
upuan mula sa Paete
produktong gamot ni Dr. Rosendo
mga pabango na gawa ng isang kimiko, atbp.

Pinuna rin ni Taga-Ilog ang hindi paghahanda para sa Eksposisyon ng apat na malalaking korporasyong relihiyoso sa kapuluan. Wala ring partisipasyon ang sangay ng edukasyon, ng gobyernong sibil, at mayayamang may-ari ng lupa.¹⁰ At bilang pagtatapos sa artikulong inilimbag niya sa *La Solidaridad*, sinabi ni Taga-Ilog na,

Sa huli, kung huhusgahan ng mga dayuhan ang ating bansa batay sa nakita nila sa Eksibisyong [Eksposisyong] Paris, nakasisiguro tayo na iisipin nilang tayo ay mahirap at mangmang na taong bundok, sa kabila ng tatlo at kalahating dantaon ng pananakop ng Kastila.¹¹

Gayunman, ayon kay Hardacker,

Nasa interes ng Espanya na ipikilala ang Pilipinas at Filipino sa ano mang paraan na magsisilbi sa kolonyalistang proyekto nito. Ang ideyang ito ay nagtuturo sa kaisipang (mis-)representasyon, at ang papel nitong nagpapakilala sa lipunang Filipino. (Hardacker 12)

Negatibo ang reaksiyon ni Taga-Ilog kung ikokompara sa sigla ng imbitasyon ni Jose Rizal sa mga kaibigan na bisitahin ang Eksposisyong Paris. Pinuna ni Taga-Ilog ang kawalang-suporta ng gobyernong Kastila sa maayos na pagpapakilala sa kapuluan. Sa kabila ng muling kahihiyang idinulot nito para sa mga ilustrado, may maganda namang nangyari sa Eksposisyong ito para sa Filipino. Positibo ang impresyong iniwan nina Taga-Ilog o Luna, Hidalgo, at Pardo de Tavera nang magwagi sila ng mga premyo at papuri mula sa mga hurado ng Eksposisyong Paris. Ayon sa huli, “may kakayahan ang Filipino, may kakayahan siyang maging henyo” (*La Solidaridad* 273).

Ano ang implikasyon ng eksibit at reaksiyon ng mga ilustrado sa Eksposisyong Madrid, Barcelona, at Paris? Una, makikita na hinahabi na ng mga Filipino (ilustrado) ang imaheng magtataas sa kaniya bilang marangal na miyembro ng lipunang pandaigdig; ikalawa, malaya nang ipinahahayag ang saloobin, negatibo o positibo man, ayon sa relasyong Kastila at Filipino, Espanya at Pilipinas, ngunit gamit ang kubli ng sagisag-panulat o *pen name*; ikatlo, mataas na ang antas na narating ng Filipino sa disiplina ng pinta (Luna, Hidalgo), literatura (limbag nina Rizal, Paterno, atbp), lilok (de Tavera), edukasyon (medisina, arte, atbp). Sa kabila nito, pilit itong ibinaba ng imaheng nilikha ng mananakop sa naratibo ng mga eksposisyon at mga

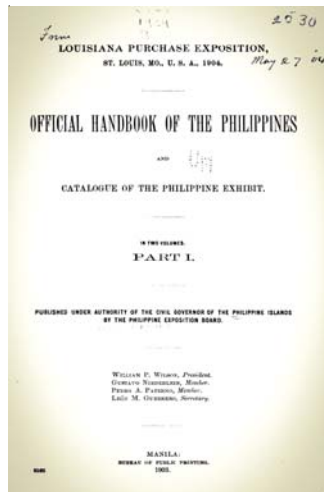
fraileng inatasang pumili at bumuo ng eksibit mula sa Pilipinas. Ganito rin ang takbo ng diskurso ng sumunod na mananakop—ang Amerikano sa isa pang eksposisyon, ang Eksposisyong St. Louis noong 1904.

ANG EKSPOSISYONG ST. LOUIS, 1904

The standardized representation of Filipinos, predicated on inferiority, an unmanageable heterogeneity of people, and the presumed incapacity for self-rule, contributed to the legitimation of American colonial occupation of the Philippines.¹²
Benito Vergara

Ang idea ng partisipasyon ng Pilipinas sa Eksposisyong St. Louis ay nagsimulang mabuo noon pa lamang Nobyembre 1902 nang mamahagi ng paunawa si Gobernador Heneral William Howard Taft ukol sa pagbuo ng Philippine Exposition Board, sa bisa ng Act 514 ng Philippine Commission. Tungkulin ng Exposition Board na mangalap at mangalaga sa mga dadalhing eksibit sa Estados Unidos para sa Louisiana Purchase Exposition, sa St. Louis Mo., sa darating na 1904. Ang pagpili ng mga palabas ng Pilipinas ay nakaatang sa balikat ni Dr. Gustavo Niederlein, Pinuno ng Departamentong Pang-agham ng Museo ng Philadelphia. (*Report of the Philippine Exposition Board* 5-6)

Narito ang ilang imahen na inihanda para sa sa Ekposisyong St. Louis:

Ang mga imahen sa itaas ay mula sa *Official Handbook of the Philippines and Catalogue of the Philippine Exhibit*, n.p.

DISKURSO NG PAGTATANGHAL

Narito ang ilang tala ukol sa mga palabas sa nilikhang Philippine Village sa Eksposisyong St. Louis. Mula sa Bontoc Igorot:

head axes, basketwork, wooden food bowls and spoons, clay and metal pipes, copper pots and copper mining outfits, men's basket hats, women's head-dress, armllets, ear rings, ear plugs, bark garments. (*Official Handbook* 23)

Mula naman sa Negrito ang mga display na "shields and spears." Kasama rin ang gamit mula sa mga etnolingguwistikong grupo na "Kalinga, Ibilao, Tinguian, Mangiyan [sic], Bagobo, Manobo, Mandaya, Bilan [sic], Tiruray, Subano [sic], Tagbanua."

Ang mga dumayo sa Philippine Village ay nasaksihan din ang sumusunod: "typical Manila House, Battalion of Philippine Scouts: 104 Macabebes, 104 Ilocanos, 104 Tagalos [sic], 104 Visayans, Philippine Constabulary Battalion."

Sa pagpapatuloy, pansinin ang "War Exhibit" na nahahati sa dalawang bahagi: isa mula sa United States Army at isa pa mula sa Philippine Constabulary. Narito ang mga palabas:

1. United States Army Display: cannon, rifles, revolvers
2. Philippine Constabulary Exhibit: spear, shield, bow and arrow, cannon and rifles, pulajan uniforms.

At idinagdag sa ikalawa na, "the general decoration of the walls is affected by the liberal use of rifles, spears and shields, bows and arrows, native hats, paintings, photographs and flags" (Ibid. 31).

Ang pagkokompara sa gamit pandigma ay humahabi ng isa pang antas ng diskurso. Kolonyal din ang hilig at may pakay na ibaba ang pagturing sa kakayahan ng Filipino sa pakikidigma. Kanyon, riple, at rebolber ang gamit ng armadong lakas ng Estados Unidos, samantalang sibat, panangga at pana naman ang gamit ng Filipino. Bukod pa ito sa unipormeng "pulajan" kompara sa pulidong uniporme ng sundalong Amerikano. Sa kabila ng ipinamalas na mga mababang uring armas ng katutubo, tumagal nang halos isang dekada ang digmaang Filipino-Amerikano, na pilit na minaliit muli ng Amerikano nang tinawag nila itong insureksiyon. Saksi ang mga tinipong dokumento ng rebolusyon na tinawag ng Amerikano na *Philippine Insurgent Records*, sa halip na rekord ng digmaan at hindi insureksiyon lamang.

Sa pagpapatuloy, kasama rin ang pagpapalabas at pagbebenta ng mga produktong mula sa kabisayaan katulad ng sumusunod: "jusi looms, piña looms, sinamay looms, hats, mats, baskets, canes, wood-carvings, and novelties" (Ibid. 32-33).

Mayroon ding lehitimong pagpapakita ng kulturang Filipino sa pamamagitan ng musika ng katutubong orkestra na binubuo ng labing-anim na manunugtug, labindalawang mang-aawit, at anim na mananayaw.

Ang musika, awit, at sayaw na ipinalabas ay pawang katutubo. Ngunit nagtatapos ang bawat kalahating oras na palabas sa pag-awit ng "Star-Spangled Banner" ng buong tauhan ng pagtatanghal. Ayon sa katalogo ng Eksposisyon, walang palyang ikinatutuwa ito ng manonood. Idinaraos ang programang ito araw-araw, bawat oras mula ikalabing-isa ng umaga hanggang ikaanim ng gabi (Ibid. 33).

Sa pangangasiwa ni Dr. T. K. Hunt, naisama rin sa Eksposiyong St. Louis ang 114 Igorot at Tinguian. Nagpalabas ang mga grupong ito ng pagpanday, paghabing, atbp. Ang mga etnolingguwistikong grupong ito ang pinakamalakas na humatak ng tagapanood at kumita para sa nagtaguyod ng Eksposisyon (Ibid. 36).

Ang mga batang katutubo ay sinasabing nasa paaralan tuwing umaga. Tinuturuan naman sila ng wikang Ingles tuwing hapon sa Berlitz School of Languages. Ang mas nakababatang miyembro naman ng grupo ay pinag-aaral ng mga awiting Amerikano sa wikang Ingles. Binanggit din na gustong-gusto nila ang pag-awit nito (Ibid.).

May pagtatagpo ang dalawang magkaibang kultura at may pagsasalin ding nagaganap sa pagitan ng mananakop at murang kamalayan ng batang katutubo. Paraan na rin ito ng pagkokompara at pagkatuto mula sa isa't isa. Ngunit ang katutubo ang higit na nagbago mula sa tagpuang ito, samantalang ang tagamasid ay namulat lamang sa katotohanang may ibang bokabularyo ng pamumuhay na hindi ayon sa kinalakhan nila. Nasindak din ito sa katotohanang ang mga bagay na di tanggap sa kanilang kultura ay maaaring normal o pang-araw-araw lamang sa katutubo. (hal., pagkain ng aso na ipapakita sa isa sa mga susunod pang larawan.)

Narito pa ang ilang tala ukol sa pang-araw-araw na programa sa Philippine Village:

celebration of marriages like those commonly celebrated among the Negritos of the forest; celebration of annual memorials for deceased relatives with their accustomed ceremonies; the celebration of a public meeting for the election of chiefs for their villages; general dances in which all sing what is called 'Amba'; shooting of arrows by all male

Negritos; duet of a Negrito with a cane flute called 'Bansi'; and a female Negrita singing; the same with the 'Barimbaw', a musical instrument made of bamboo; collecting bees' honey by means of a bamboo called 'Cana-Boja'; hunting of wild hogs or 'Jabali' by means of the bating with dogs; hunting of 'Jabali' without bating and without dogs; making of combs and bracelets by the women and arrows by men; weaving of 'Petates' or 'Bayones' by women with leaves of the 'Buri' palm; pounding and cleaning rice; preparation of the poisonous 'Nami'; preparation of rattans for binding purposes, and the making of 'Bilaos' and bamboo baskets, etc. (Ibid.)

Naglalarawan ang tala ng partikular na aspekto ng pamumuhay ng katutubo. Maaalala ang 1867 Eksposisyong Philadelphia na binanggit ni Jaena sa kaniyang talumpati sa Ateneo Bcelona noong 1889. Narito ang materyal na "naratibo" ukol sa imahen ng Filipino sa mas naunang Eksposisyong binanggit:

FIG. 92.—Axe of the Philippines.

FIG. 140.—Iron arrow-heads of the Philippines.

FIG. 139.—Wooden shields of the Philippines.

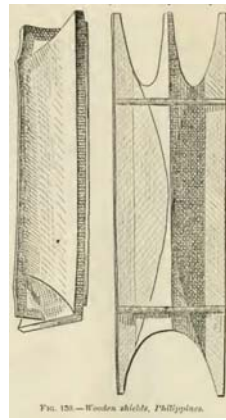

FIG. 150.—Wooden shields, Philippines.

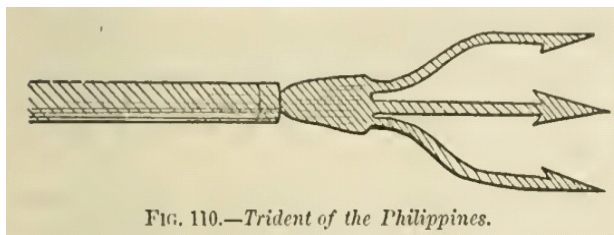

FIG. 110.—Trident of the Philippines.

FIG. 138.—Iron arrow-heads of the Philippines.

Mga materyal na bokabularyo ng katutubong kultura na binigyang-diin sa mas maagang 1876 Eksposisyong Philadelphia (Knight 272, 273, 283, 284, 290).

Taliwas sa mahinahong pagtanggap ni Jaena ukol sa 1867 Eksposisyong Philadelphia, ang koleksiyon ng mga palabas mula sa kapuluan ay kinakatawan din ng mga gamit katutubo, partikular ang mga sinaunang gamit-pandigma at panghanapbuhay.

Ang mga pagtatanghal mula sa Eksposisyong Philadelphia (noong 1876) ay simula ng diskursong pangkultural sa imahinasyon, di lamang ng Amerikano, ukol sa katutubong Filipino. Higit sa imaheng hinabi, ang kahulugan nito ay mababang uri ng teknolohiya, kung gayon, mababang antas ng kamalayan at sibilisasyon. Kapareho ng mga imaheng ipinakita sa Madrid 1887, Barcelona 1888, Paris 1889, at St. Louis 1904, tinatahak nito ang pagbababa sa pagtaya sa lipunang Filipino, at higit dito ay ang diskurso ng katwiran at dahilang pagpapatuloy na sakupin o isailalim sa kolonyalistang proyekto at pagtuturo ang lipunang ito.

Nais kong idiin na ang mga eksposisyong idinaos sa mga panahong ito ay eksposisyon ng sibilisasyon at pag-unlad sa teknolohiya. Dito inilunsad ang mga teknolohikong imbensiya katulad ng koryenteng AC¹³ at bombilya (Eksposisyong Chicago, 1893), telepono, ponograpo, makinarya, at marami pang iba. Sakop ito ng panahong ang diskurso ay pandaigdigang industriyalisasyon. Taliwas sa mensahe at tulak ng Eksposisyon, muli, ang pinili upang gawing palabas ukol sa katutubo ay di pabor sa paglikha ng magandang imahen para dito.

Tingnan ang daloy ng kasaysayan ng pinta o lilok sa kapuluan sa aklat na inilunsad para sa pagdiriwang ng sentenaryo ng kahusayan nina Luna at Hidalgo. Ang titulo nito ay “Unang Pambansang Eksibisyon sa Paggunita kina Juan Luna at Felix Resurreccion Hidalgo” na ilimbag ng Metropolitan Museum ng Maynila noong 1988. Ang 1884 ay hudyat ng matayog na tagumpay na inani ng dalawang pintor sa idinaos na National Exposition of Fine Arts na ginanap sa Madrid kung saan pinataob ni Luna ang pinakamahusay na kapanahong Kastilang pintor sa pagkapanalo nito ng unang gintong medalya para sa pintang *Spoliarium*. Sa parehong eksibit ay nakamit naman ni Hidalgo ang ikasiyam na medalyang plata para sa pintang *Las Virgines Cristianas Expuestas al Populacho*.

Hinahati sa binanggit na aklat ang panahunang epistema ng kaalamang teknikal ng Filipino sa pagpinta—panahon ng pre-akademya at panahon ng akademya¹⁴ sa kapuluan. Ang unang panahon ay kinakatawan ng mga pinta na ang mga paksa ay karaniwang santo o kaligirang pansimbahan/makalangit, atbp. Ito ay nakabatay sa estetiko ng panahon at hindi masasabing teknikal ang lapit sa pinta. Ang panahon ng akademya, kung kailan nabuhay sina Luna at Hidalgo, ay kinakatawan naman ng teknikal at napapanahong lapit sa paksa—makatotohanan, sumasalok at batay sa modernong lapit sa pinta, katumbas at kapantay sa husay ng dayuhan. Paksa nito ang

kasaysayan (“La Tragedia del Gobernador Fernando de Bustamante Y Bustillos” ni Hidalgo), pang-araw-araw na buhay (“Ang Bangka” ni Hidalgo), at ang dati nang ginagawang larawan ng mga tao, atbp. Maging ang lilok ay umani ng tagumpay. Ginawaran ang husay ng Filipinong lilok halos isang dekada matapos punahin ni Jaena ang baba ng uri ng ipinakitang lilok sa Madrid (1887) mula sa paete (“dahil sa pagpigil ng fraile sa pag-unlad ng kamalayan ng katutubo”).¹⁵ Ayon sa kaniya,

I am struck, gentlemen, by the uncanny way in which the Filipino artists have agreed in following one idea in their carving of those wooden statues which, although imperfect for they leave much to be desired, represented accurately the moral state of the Philippines. Any thinker who paused to contemplate those wooden statues much have discerned in them the reasons why those islands still remain in lamentable backwardness, for beside the bust of Archbishop Payo, embodying intolerance and obstacles of progress, ironically stood a statue entitled *The Juepes Country*, showing a dishvelled woman carrying in her hand a torch of tar wrapped in coconut leaves, to signify that in the Philippines fanaticism and ignorance, the *status quo*, still reign because certain elements have wanted it that way.¹⁶

Sa ginanap na 1904 Eksposisiyong St. Louis ay nanalo ng mga gintong medalya ang pinta ni Juan Luna na *Blood Compact*, *Legaspi*, at *Governor Ramon Blanco*. Maging si Pardo de Tavera ay nagkamit ng platang medalya para sa kaniyang lilok na *Fernando Magallanes* (Ingles 46). Kakatwang di pa rin nakakawala sa mundo ng kamalayang Kastila ang mga produkto ng mga kumatawan sa Pilipinas sa kabila ng bagong pananakop ng Amerikano (i.e., Sandugo, Legaspi, Blanco, at Magallanes).

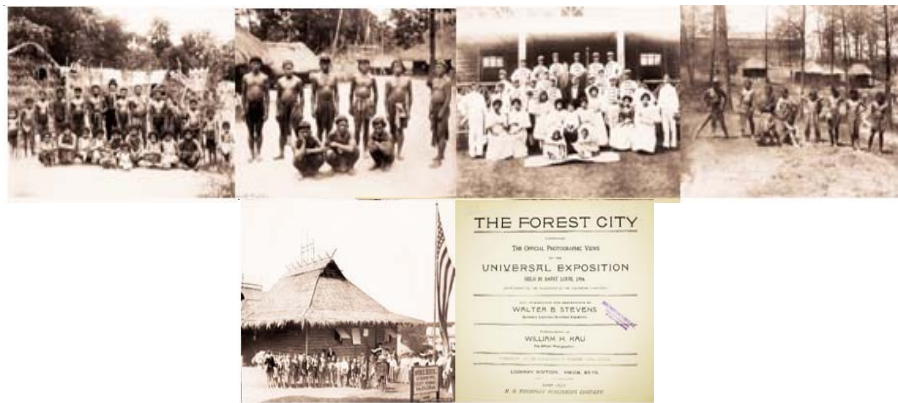
Sa kabila ng mga tagumpay sa aspektong arte at musika (hal., *Philippine Scouts Band*, St. Louis 1904), ang pangkalahatang diskurso ng “Human Zoo” sa mga eksposisyon ay patuloy na bumabagabag sa kamalayang Filipino.

Mga larawan (1-3) mula sa magasing *Cosmopolitan*, sa isyung ang paksa ay ang “World’s Fair” at (larawan 4) mula sa *Official Guide to the Louisiana Purchase Exposition*.¹⁷

Ayon nga kay Reberendo Sequoya Ade,

To further illustrate the indignities heaped upon the Philippine people following their eventual loss to the Americans, the United States made the Philippine campaign the centerpoint of the 1904 World's Fair held that year in St. Louis, M[o]. in what was enthusiastically termed a "parade of evolutionary progress," visitors could inspect the "primitives" that represented the counterbalance to "Civilization" justifying Kipling's poem "The White Man's Burden"...the main draw was the Philippine exhibit complete with full size replicas of [i]ndigenous living quarters erected to exhibit the inherent backwardness of the Philippine people. The purpose was to highlight both the "civilizing" influence of American rule and economic potential of the island chain's natural resources in the heels of the Philippine-American War. It was, reportedly, the largest specific [a]boriginal exhibit displayed in the exposition. As one pleased visitor commented, the human zoo exhibit displayed "the race narrative of odd peoples who mark time while the world advances, and of savages made, by American methods, into civilized workers. (Nasa "Human Zoo")

Mga larawan mula sa aklat na *The Forest City: The Official Photographic Views of the Universal Exposition Held in Saint Louis, 1904*, ni Walter Stevens.

Katulad ng mga larawan mula sa opisyal na manwal propaganda ng Eksposisyong St. Louis at mga popular na magasin ukol sa Pilipinas na inilimbag sa loob ng unang dekada ng ika-20 dantaon, bumabalik ito sa diskursong may kinalaman sa antas ng sibilisasyon sa kapuluan.¹⁸ Isang pagtingin lamang sa mga karikatura mula sa binanggit na mga pangmadlang midya mula sa Estados Unidos ay makikita ang di balanseng representasyon sa imaheng ginamit upang ipakilala ang Filipino.

Ang mga katutubong nasyon na binuo at ipinakilala sa mga eksposisyon, katulad ng nilikha sa St. Louis, ay “re-imagined” na mga komunidad. Batay ito sa mga estrukturang panlipunan na malaon nang sumibol at umunlad sa Pilipinas. Ang pagbunot at pagtanim ng katutubong lipunan at kultura sa malayong lupain ng Hilagang Amerika ay hitik ng (geo-)politika. Gamit din ang lakas ng batas at puwersa ng armas at militar, teknolohiya ng transportasyon, nagawang buuin ang artipisyal na pamayanan. Pamayanang hinubog ng partikular na kasaysayan nito sa loob ng libong taon sa pinagmulang kapuluan. Pilit itong itinanim sa loob ng halos dalawang taon lamang, sa pagitan ng 1903-1904, sa pinaglipatang lugar—wala sa konteksto at kultural na linang ng binanggit na lugar.

Ang politika ng espasyo ay higit na mararamdaman sa pamamagitan ng mga titig ng buong mundo na naging saksi sa pagtatampok sa katutubong Filipino. Ang mga titig ay maaaring mangahulugan ng pagkutya, pagkaawa, at minsan, paghanga. Ngunit sa karanasang ito, mas matingkad ang pagkakaiba ng mananakop sa sinakop. Lalo na’t hindi ipinakita ang totoong husay ng Filipino na unang hiling nito nang binubuo pa lamang sa Pilipinas ang konsepto ng palabas, sa halip, ang katutubo niyang kapatid ang ginawang tampok sa Eksposisyon. Ito ay sa dahilang inaasahan na lilikha ng mas malaking interes sa mata ng publiko ang katutubo sa halip na “sibilisado” nang Filipino.

Tingnan ang mga aklat na *Forbidden Book: The Philippine American War in Political Cartoons* nina Abe Ignacio at iba pa, *Apples and Ampalaya: Bittersweet Glimpses of the American Period in the Philippines (1898-1946)* ni Augusto de Viana, *The Philippines Through European Lenses: Late 19th Century Photographs from the Meerkamp Van Embden Collection*, ni Otto van den Muijzenberg, *A Philippine Album: American Era Photographs, 1900-1930* ni Jonathan Best, *Displaying Filipinos: Photography and Colonialism in Early 20th Century Philippines* ni Benito Vergara, *1904 World’s Fair: The Filipino Experience* ni Jose Fermin, at iba pang publikasyon na nagtipon ng mga imaheng paksa upang “titigan” at “pagmasdan” ang Filipino. Mula sa mga nakalimbag na larawan sa mga aklat na binanggit ay makabubuo ng kamalayan kung paano hinabi ang naratibong kolonyal. May mga aklat na mismong mga larawan ang nagsasalita. Mayroon ding sinala, katulad ng naratibo at senyales ng mga larawan, sa lente ng post-kolonyalismo at kritikal na lapit. May mga larawan ding may kalakip na mga paliwanag na umaapekto sa pagpapakahulugan dito. May mga paliwanag na manipulado at kalkulado ang damá at naratibong ibinibigay sa mambabasa.

Gayumpaman, ang itinutulak ng pananakop ay ang pagbabago ng sinakop. Makikita ito sa pilit na pagtuturo ng wikang Ingles sa katutubo. Ngunit ang huli ay gamit lamang sa malawak na imposisyon sa pamamagitan ng Publikong Sistema ng Edukasyon sa

Pilipinas simula taong 1901. Pakay nito ang pagsakop ng kultural na kaangkinan ng Filipino, upang baguhin at iayon ito sa Amerikanong pamantayan.

Isang antropohista, sa katauhan ni Frances Densmore, ang nag-aral ukol sa pinakatanyag na palabas sa Eksposisyong St. Louis—ang Philippine Village. Sa maagang pag-aaral na ito ay nakita na ni Densmore ang sintomas ng namumuong Amerikanismo sa kasasakop pa lamang na katutubo. Matindi ang impluwensiyang Amerikano. Ayon sa kaniya,

The music of the Filipinos will soon pass away. Beyond the bamboo paling of the Igorot village were the white tents of the Philippine Constabulary, and there at set of sun a band of Filipinos played our own National Anthem, while hundreds of Filipinos in khaki saluted the American flag as it was slowly lowered. So the sunset gun is measuring the days until all Filipino music shall be merged at last in the Star-Spangled Banner. (Densmore 19)

Tama si May nang sabihin niyang nailatag na ng Kastila ang kahingiang pundasyon ng kanluraning kamalayan kung kaya't naging madali para sa Amerikano ang ipakilala ang uri ng kolonyalismo nito (May xvii). Sabi nga, mula sa isang kolonya na sinisimbolo ng simbahan tungo sa isa pa na sinisimbolo naman ng publikong paaralan. Ang huli ang naging sityo upang ipinakilala ang kultura ng bagong mananakop—wika, kamalayan, gobyerno, atbp.

Sa Eksposisyong St. Louis rin unang pinatingkad ang makabagong disiplina na ipinakilala ng Amerikano sa Filipino—ang pag-abot sa mataas na antas ng kagalingan ng musikong Filipino na ipinamalas ng Philippine Constabulary Band at Philippine Scouts Band na nagkamit ng malawak na paghanga mula sa mga nakasaksi sa mga pagtatanghal nito. Binanggit ni Walter Stevens sa *The Forest City* (1904), ukol sa Scouts Band sa pamumuno ni Eugene Fischer, na:

No other organization at the World's Fair has attained more popularity than the Scouts Band, as it is familiarly called. The marching of the brown men is such as to command unstinted applause whenever the band appears in processions. The blending of the instruments has reached such degree of perfection as few American bands approach. The band includes Macabebes, Ilocanos, Tagalogs and Visayans. Their own apparent enjoyment of the music they render and their willingness to play whenever called upon are added elements of popular interest in the Scouts. (Stevens w.p.)

Ang antas naman ng husay ng Philippine Constabulary Band na nanalo ng ikalawang gantimpala sa labanan ng mga banda sa St. Louis Exposition ay nakamit sa patnubay ni Col. Walter Loving, isang Afro-Amerikano.

Larawan ng *Philippine Scouts Band*, kasama ang tagakumpas na si Eugene P. Fischer, mula sa aklat na *The Forest City: The Official Photographic Views of the Universal Exposition Held in Saint Louis, 1904*, ni Walter Stevens.

Bagama't naitampok ang husay ng Filipino sa Eksposisyong St. Louis, naging matingkad pa rin ang usapin ukol sa mas mababang antas ng sibilisasyon ng lipunang Filipino. Isa ring malaking isyu ang usaping panlahi sa panahong ito.

ANG PAGPAPASINAYA NG MANILA CARNIVAL, 1908

Ang pagpapasinaya ng isang lokal na ekposisyon ay mula sa suhestiyon ng Amerikanong si Kap. George Langhorne. Iminungkahi ni Langhorne na magkaroon ng parehong pagpapalabas ng katutubo katulad sa mga nakaraang pandaigdigang ekposisyon ("Manila Carnival"). Bukod dito ay iminungkahi rin niya ang pagtatayo ng sabungan at iba pang kakaibang palabas. Marahil, dahil sa negatibong reaksyon sa mga katutubong palabas sa mas naunang St. Louis Exposition, di ito ganap na nangyari. Sa halip ay isinulong ang pagdiriwang ng maayos na relasyong Amerikano-Filipino, at ito na nga ang inilunsad na Manila Carnival noong 1908 (Ibid.). Kakatwa lamang na sa panahon ding ito, pumayag ang Insular na Gobyernong Amerikano na dalhin

nina John McRae at Sidney Ashe ang dalawampu't pitong Igorot upang ipalabas sa Europa sa loob ng dalawang taon.¹⁹

Ang pamantayang pangkagandahan ay kumakatawan sa estetikong aspekto ng kamalayan. Larawan ito ng pamantayan ng partikular na panahon at salamin ng tinanggap na dayuhang pananaw. Nangangahulugan ito ng pagkagapi at pagsuko ng pamantayang estetiko ng katutubo. Ang kulay ng balát (puti, itim, kayumanggi), taas o baba (tangkad), lahing inangkin/minana (Kastila, Amerikano, Malay), moda (damit, gamit), paraan ng pakikihalubilo (kilos, wika), ng pagsasalita (husay, tatas sa dayuhang wika), at representasyon ng sarili (imahinasyon at pagbuo ng sarili), ay hulma ayon sa dikta ng kultural na bagaheng dala ng kolonyal na imposisyon. Maaaring may kinalaman ang eksposisyon sa negosyo at relasyong panlipunan (katutubo at pangkalahatang lipunan), ngunit dahil dito, binago ng dayuhang pamantayan ang popular na imahinasyon.

Nagbago at higit na naging materyalistiko ang lipunang Filipino nang ibalik sa lupa ang alalahanin nito mula sa makalangit at makasimbahang kamalayang dala ng diskursong kolonyal sa panahon ng Kastila. Komersiyalismo at materyalismo, higit pa sa industriyalisasyon, ang naging epekto ng *benevolent assimilation* ng Amerikano sa Pilipinas.

Matagal na ang usapin ng kolonyal na pamantayang pangkagandahan sa kapuluan. Di pa man idinaraos ang Manila Carnival noong 1908, may mas nauna nang mga tradisyon ang Filipino kung saan pinipili ang mga edukada at pinakamagagandang dalaga upang maging reyna sa Santacruzán at/o Flores de Mayo. Nagkakaiba lamang ang Manila Carnival, Flores de Mayo at Santacruzán sa tuon—ang una ay komersiyal, ang ikalawa't ikatlo naman ay espiritwal. Ngunit pawang mayayaman o politikal na pamilya ang pinanggagalingan ng mga hinihirang na reyna sa mga binanggit na pagdiriwang.

Sa limang malalaking parada na idinaos sa loob ng anim na araw sa pagitan ng petsang ika-27 ng Pebrero hanggang ika-3 ng Marso 1908 sa pagpapasinaya ng Manila Carnival, makikita ang lawak ng sakop ng gawain: 1. Pagbubukas—binubuo ng mga payaso at tagatanghal sa sirko, 2. Paradang militar—na binubuo ng sandatahang lakas ng Hilagang Amerika, 3. Sibiko—binubuo ng paligsahan ng pinakamagagandang karosa ng mga institusyon ng publikong edukasyon, 4. Pangnegosyo at industriyal, karaniwang internasyonal na komunidad, 5. Parada ng mga bulaklak—itinatanghal dito ang mga dalagang kalahok sa patimpalak na Carnival Queen, kabilang na ang mga nagwagi ng korona at kanilang mga kapangkat o korte ("Manila Carnival").

CARNIVAL QUEEN

Ayon sa report ng *Manila Times* noong ika-17 ng Pebrero 1908, na si Purita Villanueva ang unang itinanghal na *Queen of the Orient*, ay napakaganda at mahusay. Nakapagsasalita ng mga wikang Ingles at Kastila bukod pa sa kinalakhang Bisaya. Ayon dito, “[d]ahil sa kaniyang koneksiyon bilang kamag-anak ng mga pinakakilalang politikal na pamilya sa kapuluan, katangi-tanging kakayahan, at kagandahang Silanganin, siya ay magiging mabisang Reyna na parehong mamahalin at igagalang” (Ingles 42-43). Ang kalipikasyon upang magwagi bilang isang reyna ng Carnival, kung gayon, ay ang koneksiyong politikal, ang pagsasadiwa ng nakaraan at kasalukuyang mananakop sa pamamagitan ng kakayahang magsalita ng mga wika nito—Ingles at Kastila, na ipinalalagay na antas ng katalinuhan, at ang tinatawag na kagandahang Silanganin. Bukod pa rito ang kakayahang mangalap ng kontribusyon para manalo sa patimpalak ay napakahalaga rin. Ito ay sa kabila ng katotohanang dalawa ang itinanghal na reyna sa unang Manila Carnival noong 1908—si Marjorie Colton, Reyna ng Kanluran, at si Purita Villanueva, Reyna ng Silangan.

Mga larawan ng Kanluran [kaliwa] at Silangang [kanan] Korte.²⁰

Sa paghirang ng dalawang reyna, maipapakahulugang hindi pa lubos na maipaubaya ng Amerikano sa Filipino ang pagiging sobrenya maging sa artipisyal na patimpalak pangkagandahan. Sabi nga sa *Manila Times*, noong ika-17 ng Pebrero 1908, “[o]n the last day of the festivities, Miss Colton will reign supreme as the *Queen of the Carnival*.”²¹ Nagpapaalaala ito sa relasyong Filipino-Amerikano na habang tinatahak ng Filipino ang pagkatuto tungo sa hinahangad na kalayaan mula sa pagiging kolonya ng Estados Unidos, ang huli pa rin ang tampok at pangunahin.

Hindi masasakop ng isang tipo ng itsura ang mukha ni Villanueva kung ikokompara sa iba pang kababaihang kasama sa mga larawan (sa ibaba). Hindi rin Silanganin ang tipo ng mukha niya, at pananamit, at lalong hindi ito katutubo.

Purita Villanueva. Larawan mula sa Lipang Kalabaw, 1908.

Mga katutubong kababaihan mula sa koleksyon nina Dean Worcester, 1906, at Walter Stevens, 1904.

Sa Manila Carnival ay ginatungan ang pagtataas ng estetikang pamantayan sa kung ano ang maganda o kagandahan sa mata ng Filipino. Dikta man o hindi, buo na ang pamantayang maputi, matangkad, matangos, (mukhang) mayaman, at edukada/o (matatas sa wika ng mga mananakop) ang mainam na representatibong Filipina/o.²²

Hindi lamang ang pangyayaring sosyo-politikal ang tinamnan ng *bias* ng kolonyalismo, maging ang estetikang pananaw na sakop ng sosyo-kultural ay kumiling sa pamantayang kolonyal. Kung gayon, hindi na puro ang estetikong pamantayang pangkagandahan ng Filipino. Nakabatay na ito sa paghahalo ng mga lahi, at ang sukatan ng kagandahan ay dayuhan.

Bagama't sakop pa rin ng kamalayang monarkiya ang nilalarong idea sa paligsahan (i.e., reyna, konsorte, korte, atbp.) masasabing ang pagkakaroon ng Manila Carnival bilang simbolo ng pagkakaisa ng Estados Unidos at Pilipinas ay isa nang malaking hakbang tungo sa Amerikanisasyon ng Filipino. Karaniwang relihiyoso ang malalaking selebrasyon sa kapuluan, ngunit ang pagpapasinaya ng Manila Carnival na taontaong ipinagdiwang hanggang dekada 1930s ay simbolo ng sekularisasyon ng kamalayang Filipino. Hindi na lamang pista ng mga santo at iba pang malalaking pagdiriwang ng Simbahang Katolika ang nagbibigay-kahulugan at alalahanin sa Filipino kundi sakop na nito ang politika, ekonomiya, at materyal na aspekto ng buhay sa

pisikal nitong kalagayan. Hindi na fraile at simbahan, kundi publikong paaralan na at guro ang nagpupuno sa kamalayan ng Filipino. Hindi na lamang Katolisismo, kundi pumasok na rin ang iba't ibang sangay ng Protestantismo. Hindi na lamang pag-aalaga sa kalusugan ng kaluluwa ang ipinagdiriwang, isinaalang-alang na rin ang kahihinatnan ng politikal na katawan. Hindi na mababang antas ng sibilisasyon ang idiniin, kundi ang magagandang mukha na at marangyang "Anak ng Bayan" ang nagsimulang ipakita. Hindi na lamang wikang Kastila, kundi, higit dito, ang wikang Ingles ay naging susi sa serbisyo sibil at mataas na antas ng edukasyon o impresyon tungo rito.

Ang sekular na aspekto ng kamalayang Filipino ay nagsimula nang mabuo. Kung gayon, ang batayang estruktura ng kultura at kamalayan ng mananakop na Amerikano ay nanunuot na sa katauhang Filipino sa panahong ito.

PAGTATAPOS

Mabigat ang hatol ng mga mananakop ukol sa lipunang Filipino. Dahil pinagnasaang sakupin ang Pilipinas, pilit na ibinaba ang paglalarawan sa mga anak nito. Gamit ang buong makinarya ng politika at manipulasyong kultural, ikinahon ang Filipino sa mababang antas ng pagtingin sa sarili.

Minaliit ng mananakop ang Filipino, upang sa huli, ang mananakop na kamalayan, sampu ng wika, pangkalahatang kultura, pananaw, at iba pang nagrerepresenta at bumubuo sa pagkadayuhan nito ang yakapin ng sinakop bilang tagapunô at tagabuo sa sarili. Sa pagtutuos, ang pag-ampon ng katutubo sa kolonyal na bagahe ang nag-ambag upang maging lito siya sa pagtangi sa sarili bilang mahusay at sapat na kasagutan sa mga paghamon sa kaniyang buhay, politikal o espiritwal man. Sabi nga ni Enriquez, "ang Filipino ay parang niyog, kayumanggi ang balát, ngunit puti ang loob" (Enriquez w.p.). Maging katutubo man ang itsura, gumagalaw at nangangatwiran ito ayon sa dikta ng kaniyang "puting kapatid" at "panginoon".

Bagama't mahigit tatlong dantaon sinakop ng Espanya ang kapuluan, at malaki ang idinulot nitong pagbabago sa aspektong espiritwal, ang "kahinaan" pa rin ng katutubo sa kultural na antas ang ipinangalandakan sa mga Eksposisyong Madrid (1897), Barcelona (1898), at Paris (1899). Pilit na ibinaba ang imahen nito sa pandaigdigang pagtitipon sa kabila ng pagsibol ng grupong ilustrado mula sa hanay nito. Ang ilustrado na anti-tesis ng bansot na kamalayang tinangkang ipinangalandakan ng mananakop ay di isinama sa pagbuo ng naratibo ng kultura at lipunang Filipino.

Sa unang dekada naman ng ika-20 dantaon sa kasaysayan ng Filipino inilatag ang makinarya tungo sa Amerikanisasyon ng Filipino. Naging matagumpay ito sa paglikha ng imaheng Amerikano sa katauhang Filipino.

Parang isang gulong na nagsimulang gumalaw papabilis ang hanggahan ng taong 1897 tungong 1913. Sa pagitan ng mga petsang ito ay nabuo na ang kamalayang pambansa ng Filipino. Kahit higit na mas maagang kinatha ang hanggahang heyograpiko ng kapuluan, sa mapa ni Pedro Murillo Velarde (1734), ang kamalayan ng pagkakaisa ng komunidad (sa imahinasyon) ng sangka-Filipinuhan ay nabuo lamang sa dakong pagtatapos ng ika-19 dantaon. Hindi lamang ang imahinasyong pambayan ang nabuo, kundi ang damdaming makabayan ay nag-ugat din sa panahong ito (halimbawa sa mga awit na "Dalit ng Katagalugan" o sa ibang bersiyong "Dalit ng Sangkapilipinuhan" ni Julio Nakpil). At ang mas malinaw na patotoo rito ay ang masakop na Katipunan ni Andres Bonifacio. Iniluwal din ng panahong ito ang mga Filipino na nakipaglaban, di sa pisikal na aspekto, kundi sa antas na intelektuwal. Dito itinaguyod ang relihiyon na sinaunang Filipino ang pinaghuhugutan (hal., Iglesia Filipina Independiente). Batay man sa Katoliko ang paraan ng "misa," ang tinatawag namang diyos ay si Bathala²³ na manlilikha ng sinaunang Filipino.

Ang panahon ng Amerikano at pagpilit nito ng sariling kultural na bagahe sa Filipino ay isang malungkot na pangyayari. Sa pamamagitan ng publikong edukasyon at masakop na patakaran ng pagtuturo ng wikang Ingles, nagawa nitong buuin ang imahen nito sa katauhang Filipino.

Lubos na tinanggap ng Filipino ang kaniyang Amerikanisasyon. Nagkatotoo ang kakatwang "little brown brothers" na kataga sa kaniya, at naging Amerikano siya sa edukasyon, wika, at hilig. Maging ang mga sosyo-politikal na institusyon na kaniyang ginalawan ay Amerikano. Sa panahon ng Gobyernong Komonwelt ay malinaw itong mailalarawan (at patotoo!) sa parte ng panimulang saknong ng talumpati ni Manuel Quezon, sa okasyon ng pagdedeklara ng anibersaryo ng pagkamatay ni Jose Rizal bilang Loyalty Day (sa Amerika) noong ika-19 Hunyo 1941. Sabi niya,

We have set aside this Loyalty Day to express the wholehearted and unswerving loyalty of all the elements of our population to the United States of America and to the Philippines, as well as to the great principles of liberty and democracy which are cherished by Americans and Filipinos alike... (Nasa Jose 14)

Maghihintay lamang ang Filipino ng anim na buwan, mula sa okasyon ng talumpati, bago kuwestiyunin ang kolonyal na kamalayan ng Filipino—at ito ay bunga ng isa pang pananakop, ang panahon ng pananakop ng Hapón sa Pilipinas.

* Inihanda at binasa ang kasalukuyang saliksik sa kumperensiya para sa *Ika-13ng Bagong Kasaysayan (BAKAS) Pambansang Seminar-Workshop*, “Panahon ng Transisyon at Krisis ng Lipunan at Kalinangan ng Kapilipinuhan (1890-1913)”, sa Lungsod Roxas, 23 Abril 2015.

ENDNOTES

¹ Bandang 1889, kasama na sa eksposisyong ito ang Algerie, Cochinchine, Cote Occidentale D’Afrique, Gabon-Congo, Guadeloupe, Guyane Francaise, Inde Francaise, Martinique, Senegal, Tahiti, atbp. Mula sa *Catalogue Général Officiel*.

² Ang orihinal ay nasa wikang Aleman, ngunit nang inilimbag ito sa *Epistolario Rizalino* ay mayroon na itong salin sa wikang Kastila. Sipi mula sa Kalaw, 157-58:

Mis pobres compatriotas que seran exhibidos ya estan en Madrid desde hace tiempo. Algunos periodicos se burlan de ellos, mas otros, como *El Liberal*, tienen una opinion distinta. El ultimo dice que no esta de acuerdo con la dignidad del hombre eso de ser exhibido al lado de animals y plantas. He, hecho todo lo posible por eitar qye se lleve a cabo esta seguir. Ahora se murio una mujer de pneumonia,—vivia en una barraca;—!El resumen se gasta todavia unas bromas soeces sobre eso! La *Correspondencia de España* dice:

“La colonia Filipina goza en Madrid de las mas perfecta salud. Hasta ahora no han enfermado *mas que non tres individuos de cataros y bronquitis.*”

No hago ningun comentario a eso.

Pero quisiera que todos se enfermasen y muriesen como la pobre Basalia, para que no sufran mas. Que Filipinas pueda olvidar el que sus hijos hayan sido tratados de tal modo: exhibidos y burlados.

³ Isinulat sa Paris at inilimbag noong 31 Oktubre 1889, sa *La Solidaridad* (AÑO I, NUM. 18), 445.

⁴ Mula sa talumpati ni Graciano Lopez Jaena, inilimbag sa *La Solidaridad*, 23.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid., 27.

⁷ Ibid., 25.

- ⁸ “Ang Pilipinas sa Eksposisyong Paris” na sinulat ni Taga-Ilog (Juan Luna) noong 15 August 1889, limbag ng *La Solidaridad, Quincenario democratico*, 315. Ang Eksposisyong Paris ay walang palabas na katutubong Filipino katulad sa Barcelona. Sa ikli ng panahong ginugol sa paghahanda para sa palabas ng kapuluan sa Eksposisyong Paris ay di na ito naayos. At kahit na may pondong nakalaan, hindi pa rin ito napag-ukulan ng tamang pansin ayon sa artikulo ni Taga-Ilog.
- ⁹ Ibid., 313-315.
- ¹⁰ Ibid.
- ¹¹ Ibid. Nakalukungkot lamang ang di pagsang-ayon ng mga mahusay na negosyo na nasa kapuluan na maging parte ng Eksposisyong Paris. Bagay na makadaragdag sana sa mainam na pagtantiya sa narating ng kapuluan sa aspektong pangnegosyo, kundi man pansibilisasyon, sa ilalim ng kolonyal na pamamahala ng Espanya.
- ¹² Mula sa Vergara, 4.
- ¹³ Ang AC ay Alternating Current.
- ¹⁴ Mula sa *Unang Pambansang Eksibisyon sa Paggunita kina Juan Luna at Felix Resurreccion Hidalgo*, 164-233.
- ¹⁵ Mula kay Graciano Lopez Jaena, salin ni Guadalupe Fores-Ganzon, *La Solidaridad, Quincenario democratico*, 28, 29.
- ¹⁶ Ibid.
- ¹⁷ May caption itong “Igorote Dog Feast—Philippine Encampment.” Mula sa *Official Guide to the Louisiana Purchase Exposition*, 119.
- ¹⁸ Hindi lingid sa kaalaman ng bagong mananakop na nasa kapuluan ang tunay na antas ng sibilisasyon ng mas nakararaming Filipino na nasa Filipinas, ngunit ang kaalamang ito ay hindi pa nasasalok ng mas malawak na daigdig sa labas ng kapuluan.
- ¹⁹ May petsang ika-3 ng Marso 1908. Binanggit sa Ingles, 57.
- ²⁰ Mula sa personal na koleksiyon ng manunulat.
- ²¹ Ibid.
- ²² May a/o dahil may konsorteng kababayan ang mga reyna ng parehong Silangan at Kanluran.
- ²³ Makikita ito sa teksto ng *Misa Balintawak o Misang Tagalog*. Maging si Jose Rizal ay naging simbolo ng relihiyon para sa ibang milenaryong grupo.

WORKS CITED

- Catalogo de la Exposicion General de las Islas Filipinas*. Madrid: Ricardo Fe, 1887.
- Catalogue Général Officiel. Tomo Troisième*. Lille: Impremierie L. Danel, LXXXIX.
- Corbey, Raymond. "Ethnographic Showcases, 1870-1930". *American Anthropological Association*. Web. 23 January 2015. <http://www.jstor.org/stable/656317>.
- Cosmopolitan*. New York: Cosmopolitan Publishing Company, 1904. Print.
- Densmore, Frances. "The Music of the Filipinos," *American Anthropologist: News Series* 8:4 (October –December, 1906). Print.
- Enriquez, Virgilio. *Sikolohiyang Malaya sa Panahon ng Krisis*. Quezon City: New Horizons Research and Publications Inc., 1991. Print.
- Fermin, Jose D. *1904 World's Fair: The Filipino Experience*. Quezon City: U of the Philippines P, 2004. Print.
- Foucault, Michel. "The Structures of Punishment," Alan Sheridan, trans. *Contemporary Critical Theory*, ed. Dan Latimer. New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1989. Print.
- Hardacker, Erin. "Constructing a 'Good' Colonial Society: Representations of Philippine Colonial Education at the 1887 Philippine Exposition in Madrid and the 1904 St. Louis World's Fair" (2011). Thesis. Web. 23 January 2015. http://ecommons.luc.edu/luc_theses/517.
- "Human Zoo", from "The Passions of Suzie Wong Revisited, by Rev. Squoyah Ade" (enwikipedia.org). Web. 30 March 2015.
- Ingles, Raul Rafael. *1908, The Way It Really Was: Historical Journal for the U.P. Centennial, 1908-2008*. Quezon City: U of the Philippines P, 2008. Print.
- Jose, Ricardo, ed. *Pamana: Ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig at ang Pananakop ng Hapon*. Quezon City: U of the Philippines P, 2006. Print.
- Kalaw, Teodoro M. *Documentos de la Biblioteca Nacional de Filipinas: Epistolario Rizalino*, tomo quinto (Primera Parte). Manila: Bureau of Printing, 1938. Print.
- Knight, Edward. *Savage Weapons at Centennial Exhibition, Philadelphia 1876*. 1876.
- La Solidaridad, Quincenario democratico, I. 1889*. Guadalupe Fores-Ganzon, trans. Pasig: Fundacion Santiago, 1996. Print.
- "Manila Carnival," (enwikipilipas.org). Web. 15 January 2015.
- May, Glenn. *Social Engineering in the Philippines: The Aims, Execution and Impact of American Colonial Policy, 1900-1913*. Quezon City: New Day Publishers, 1980. Print.
- Official Guide to the Louisiana Purchase Exposition*. Louisiana: Louisiana Purchase Exposition Company, 1904. Print.

Official Handbook of the Philippines and Catalogue of the Philippine Exhibit. Manila: Bureau of Public Printing, 1903. Print.

Quizon, Querubim at Patricia Afable, eds., *World's Fair 1904, Philippine Studies: Historical & Ethnographic Viewpoints* 52.4. Quezon City: Ateneo de Manila University, 2004. Print.

Report of the Philippine Exposition Board to the Louisiana Purchase Exposition and Official List of Awards Granted by the Philippine International Jury. St. Louis: Greeley Printery, 1904. Print.

Rice, Mark. "Colonial Photography Across Empires and Islands", *The Journal of Transnational American Studies*. California: U of California P, 2011. Web. 23 January 2015. <http://www.escholarship.org/uc/item/8fz4t18>.

Rizal's Correspondence with Fellow Reformists. Manila: National Historical Institute, 1992. Print.

Rodriguez, Jose Miguel Diaz. "Revisiting Empire: The Poetics and Politics of Spanish Contemporary Representation of the Philippines." Dis. West Yorkshire: The University of Leeds, School of Modern Languages and Culture, 2003. Print.

Rydell, Robert. *All the World's a Fair: Visions of Empire at American International Exposition, 1876-1916*. Chicago: Chicago UP, 1984. Print.

Stevens, Walter. *The Forest City: The Official Photographic Views of the Universal Exposition Held in Saint Louis, 1904*. Mula sa koleksiyon ng Brigham Young University, Utah. Saint Louis: Thompson Publishing Company, 1904. Print.

St. Louis Palladium XX.37. 7 August 1904. Print.

Unang Pambansang Eksibisyon sa Paggunita kina Juan Luna at Felix Resurreccion Hidalgo. Manila: Metropolitan Museum of Manila, 1988. Print.

Vergara, Benito. *Displaying Filipinos: Photography and Colonialism in Early 20th Century Philippines*. Quezon City: U of the Philippines P, 1995. Print.

Worcester, Dean. "The Non-Christian Tribes of Northern Luzon," *Philippine Journal of Science* 1.8 (1906). Print.

Raul Casantusan Navarro <rcnavarro_music@yahoo.com>. Kasalukuyang Ganap na Propesor ng UP Kolehiyo ng Musika, si Raul C. Navarro ay ang may-akda ng *Kolonyal na Patakaran at ang Nagbabagong Kamalayang Filipino: Musika sa Publikong Paaralan sa Filipinas, 1898-1935* (tumanggap ng National Book Award, History Category, 2008). Siya rin ang nagsulat ng *Musika at Bagong Lipunan: Pagbuo ng Lipunang Filipino, 1972-1986* (Finalist, National Book Award, Social Science Category, 2015). Ang kaniyang ikatlong aklat na *Musika sa Kasaysayan ng Filipinas: Panapanahong Diskurso* (2016) ay inilathala ng UP Press.